

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

12 ΜΑΪΟΥ 2011

ΚΕΙΜΕΝΟ

Είναι δεδομένο ότι το διαδίκτυο έφερε μια πιο ισότιμη πρόσβαση στη γνώση. Ζούμε ένα κύμα εκδημοκρατισμού της γνώσης. Παλιότερα, για να δει κανείς τη βιβλιοθήκη του Κέμπριτζ, έπρεπε να ταξιδέψει χιλιάδες χιλιόμετρα. Σήμερα, μπορεί να βρει τα βιβλία της από το γραφείο του. Παλιότερα, έπρεπε να έχει κάποιος λεφτά για να παρακολουθήσει μαθήματα του MIT¹. Σήμερα, έρχονται διαδικτυακά στο σπίτι του.

Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά... υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία: «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ², όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική. Πραγματικά «τι να το κάνεις το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, αν δεν έχεις Αλτσχάιμερ;». Αν όμως αποκτήσεις, το πρώτο που ξεχνάς είναι τα «παιδάκια της Αφρικής». Η τρίτη γκρίνια έχει να κάνει με το διαβόητο «ψηφιακό χάσμα». Βέβαια, καμιά τεχνολογία, καμιά επιστημονική επανάσταση δεν διαχέεται αμέσως σε όλη την υφήλιο. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε την πρώτη Βίβλο το 1455· ωστόσο στην Ελλάδα η τυπογραφία ήρθε στις αρχές του 19ου αιώνα. Όσο για το τυπωμένο βιβλίο, ακόμη πασχίζουμε να γίνει κτήμα του ελληνικού λαού. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί. Εξάλλου, αυτοί που μιλούν για ψηφιακό χάσμα στην Αφρική πρέπει να αναλογιστούν ποιο είναι το τυπογραφικό χάσμα του δυτικού κόσμου με την Αφρική.

Πολύ περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να μετέχουν ισότιμα στην κοινωνία της γνώσης και πλέον όχι μόνον ως αναγνώστες, αλλά και ως συγγραφείς. Στον κυβερνοχώρο, οικονομικά και τεχνολογικά, όλοι βρίσκονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης. Στο διαδίκτυο, το άρθρο ενός δημοσιογράφου είναι εξίσου προσβάσιμο με το άρθρο ενός πιτσιρικού. Δηλαδή, τα δίκτυα επικοινωνιών ισοπεδώνουν παλιές ιεραρχίες της βιομηχανικής κοινωνίας και απομένει να δούμε αν θα συνθέσουν νέες. Στον κυβερνοχώρο λειτουργεί καθένας σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις δυνατότητές του. Αυτό όμως δημιουργεί έναν κατακερματισμό της εμπειρίας που τρομάζει πολλούς. Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα. Από την άλλη, όλη αυτή η πληθώρα διαθέσιμων πληροφοριών μετατρέπεται σε άγχος. «Πληροφοριακό άγχος» το ονομάζουν κάποιοι ψυχολόγοι: «να προλάβω να δω το ένα, να διαβάσω το άλλο, να μη χάσω το τρίτο, ώστε να μην είμαι εκτός θέματος και εκτός της κοινότητας όπου ζω και λειτουργώ». Αυτό το άγχος είναι λογικό να υπάρχει και να μεγεθύνεται, όσο μεγαλώνει το ποσό των πληροφοριών που όλοι έχουμε διαθέσιμες.

Όλα αυτά είναι πραγματικά, αλλά το ίδιο θα έλεγε κι ένας μοναχός του Μεσαίωνα βλέποντας την πλημμύρα των αιρετικών κειμένων που άρχισαν να βγαίνουν από τις τυπογραφικές μηχανές. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πληροφορική επανάσταση είναι σε μετάβαση και κάθε επανάσταση σε μετάβαση διασπείρει σύγχυση. Το παλιό δεν έχει πεθάνει και το καινούριο δεν έχει γεννηθεί.

Πάσχος Μανδραβέλης. Από τον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

¹ MIT: Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης.

² Αλτσχάιμερ: Νόσος με κυριότερο σύμπτωμα την απώλεια της μνήμης.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε. (100–120 λέξεις)

Μονάδες 25

B1. «Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα». Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60–80 λέξεων το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου.

Μονάδες 10

B2. α) Να αναφέρετε δύο τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου («Σ' αυτόν τον υπαρκτό [...] με την Αφρική»). (Μονάδες 4)

β) Να βρείτε τη δομή της ίδιας παραγράφου. (Μονάδες 3)

Μονάδες 7

B3. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«Πληροφοριακή Βόμβα»

«Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;»

«Πληροφοριακό άγχος»

(Μονάδες 3)

β) Να βρείτε στο κείμενο πέντε παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας. (Μονάδες 5)

Μονάδες 8

B4. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθένα από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

πιθανών, ξεχνάς, κατακερματισμό, μετατρέπεται, διασπείρει. (Μονάδες 5)

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθένα από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

υπαρκτό, άρνηση, σίγουρος, προσβάσιμο, λογικό.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ1. Ως ομιλητής σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου. (500–600 λέξεις)

Μονάδες 40